

STORTINGET

2013–2014

Innhold

Forord	<u>3</u>
Det 158. ordentlige storting blir åpnet	<u>4</u>
Stortingets presidentskap	<u>5</u>
Den parlamentariske stillingen i sesjonen	<u>6</u>
Stortingets arbeid	<u>8</u>
Sentrale saker i sesjonen	<u>10</u>
Komiteenes virksomhet	<u>12</u>
Grunnlovsendringer våren 2014	<u>14</u>
Internasjonalt samarbeid	<u>15</u>
Nordisk samarbeid	<u>17</u>
Grunnlovsjubileet	<u>18</u>
Stortinget på nett	<u>25</u>
Omvisninger	<u>27</u>
MiniTinget	<u>28</u>
Oslo kulturnatt	<u>28</u>
Kurs i stortingskunnskap for lærere	<u>28</u>
«2050 – Valget er ditt»	<u>29</u>
«2014 – Valget er ditt»	<u>29</u>
Reisetilskudd	<u>29</u>
Stortingets administrasjon per september 2014	<u>30</u>

Forord

Stortingsvalget i 2013 og grunnlovsjubileet i 2014 har gjort stortingssesjonen 2013–2014 til et år utenom det vanlige.

Den nye sammensetningen av Stortinget etter valget i 2013 ga grunnlag for at regjeringen Stoltenberg gikk av og Erna Solberg dannet en ny regjering utgått fra Høyre og Fremskrittspartiet.

I motsetning til forrige regjering har ikke den nye regjeringen basis i et flertall i Stortinget. Som mindretalls-regjering er den nødt til å samarbeide, forhandle og finne kompromisser med andre partier på Stortinget for å få flertall til å vedta sakene sine. Regjeringen Solberg har inngått en samarbeidsavtale med KrF og Venstre.

Etter stortingsvalget kom også et nytt parti inn på Stortinget da Rasmus Hansson ble valgt inn for Miljøpartiet De Grønne i Oslo. Det er første gang siden Steinar Bastesen ble valgt fra Nordland for Tverrpolitisk Folkevalgte (senere Kystpartiet) i 1997 at et nytt parti er representert på Stortinget.

Stortinget har hatt det overordnede ansvaret for den offisielle feiringen av at det 17. mai 2014 var 200 år siden Norge fikk en egen grunnlov og med den en folkevalgt nasjonalforsamling. Grunnloven fra 17. mai 1814 etablerte Stortinget og la grunnlaget for utviklingen av folkestyre i Norge. Grunnlovsjubileet har vært markert og feiret med arrangementer og aktiviteter i hele landet gjennom året.

Foruten å samordne den landsvide feiringen, har Stortinget selv feiret med å blant annet stille ut den originale Eidsvollsgrunnloven – bursdagsbarnet selv – og å pusse den opp ved å gjennomføre to av de største reformene Grunnloven har vært gjennom. Grunnloven har nå fått fornyet språkdrakt på bokmål og kommet i en likestilt utgave på nynorsk, og en oppdatert katalog med menneskerettigheter er tatt inn i Grunnloven.

Erna Solberg på statsministerplassen under trontaledebatten 22. oktober 2013. (Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

Det 158. ordentlige storting blir åpnet

Det 158. ordentlige storting, som ble valgt ved stortingsvalget 9. september 2013, trådte sammen tirsdag 1. oktober 2013, i tråd med Grunnloven § 68: «Stortinget trer sammen i alminnelighet den første hverdag i oktober måned hvert år i rikets hovedstad».

Stortinget valgte i møtet samme dag en fullmaktskomité. Mandag 7. oktober vedtok Stortinget enstemmig fullmaktskomiteens innstilling, som godkjente fullmaktene til alle valgte representanter og vararepresentanter. Det nyvalgte stortinget konstituerte seg 8. oktober.

Dagen etter ble Stortinget høytidelig åpnet av H.M. Kong Harald. Kongen leste trontalen og statsråd Hadia Tajik leste opp beretningen om rikets tilstand og bestyrelse. Etter tradisjonen er beretningen lest på nynorsk av et av medlemmene i regjeringen, ofte den yngste, mens trontalen er skrevet på bokmål.

Ettersom valgresultatet og den nye sammensetningen av Stortinget ga grunnlag for regjeringsskifte, ble det ikke holdt

trontaledebatt like etter åpningen slik det ellers er vanlig. Trontalen var den sittende regjeringens programerklæring for det kommende året, og regjeringen Stoltenberg hadde allerede varslet at den ville søke avskjed.

Kongen utnevnte en ny regjering utgått fra Høyre og Fremskrittspartiet med Erna Solberg som statsminister 16. oktober 2013. Solberg leste den nye regjeringens tiltredelseserklæring i møtet i Stortinget 18. oktober, og trontalen fra den avgåtte regjeringen og tiltredelseserklæringen fra den nye regjeringen ble debattert i Stortinget 22. og 23. oktober 2013.

Fra den høytidelige åpningen av Stortinget 9. oktober 2013. (Foto: Stortinget/Hans Kristian Thorbjørnsen)

Stortingets presidentskap

Stortingspresidenten har det høyeste offentlige vervet i Norge, og er nest etter Kongen i rang. Presidenten leder presidentskapet, som har til hovedoppgave å tilrettelegge Stortingets arbeid. I presidentskapet sitter det også fem visepresidenter, som har samme myndighet som presidenten når de leder møtene i Stortinget. Presidentskapet blir valgt for hver stortingssesjon.

STORTINGSPRESIDENT

Olemic Thommessen (H), Oppland. Han har møtt som fast stortingsrepresentant fra 2001.

VISEPRESIDENTER

1. visepresident:

Marit Nybakk (A), Oslo. Stortingsrepresentant fra 1987. Hun ledet forsvarskomiteen 2001–2005, var tredje visepresident 2009–2013 og var president i Nordisk råd i 2013.

2. visepresident:

Kenneth Svendsen (FrP), Nordland. Har møtt som stortingsrepresentant fra 1997.

3. visepresident:

Svein Roald Hansen (A), Østfold. Stortingsrepresentant fra 2001.

4. visepresident:

Ingjerd Schou (H), Østfold. Stortingsrepresentant 2001–2005 og fra 2009. Hun var statsråd i Sosialdepartementet 2001–2004.

5. visepresident:

Line Henriette Hjemdal (KrF), Østfold. Hun har møtt som stortingsrepresentant fra 2005 og var også femte visepresident 2009–2011.

Presidentskapet 2013–2014: Fra v. Ingjerd Schou, Kenneth Svendsen, Olemic Thommessen, Marit Nybakk, Svein Roald Hansen og Line Henriette Hjemdal. (Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

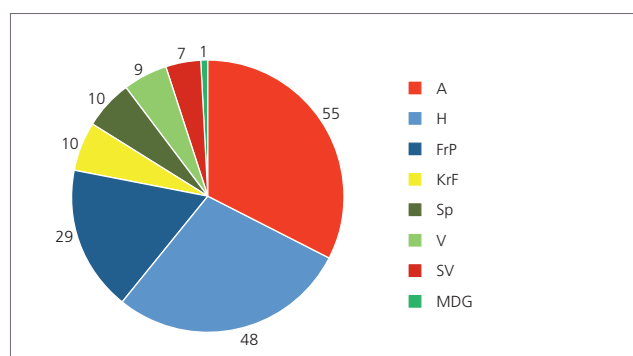
Den parlamentariske stillingen i sesjonen

STYRKEFORHOLDET MELLOM PARTIENE

Mandatfordeling 2013–2017

Det er i alt 169 stortingsrepresentanter. I perioden 2013–2017 er fordelingen mellom partiene slik: (Tallene for forrige periode er med for å vise endringene).

Parti	Perioden 2013–2014	Perioden 2009–2013
A	55	64
H	48	30
FrP	29	41
KrF	10	10
Sp	10	11
V	9	2
SV	7	11
MDG	1	0

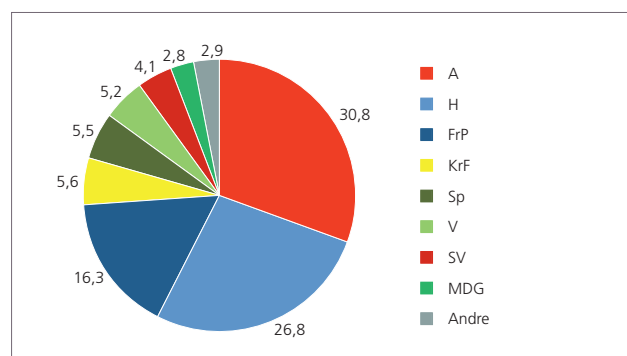

Regjeringen Solberg har et parlamentarisk grunnlag på 77 representanter. Opposisjonen utgjør 92 representanter.

Valgresultatet ved stortingsvalget 2013

(Tallene for forrige periode med for å vise endringene).

Parti	Valg 2013	Valg 2009
A	30,8 %	35,4 %
H	26,8 %	17,2 %
FrP	16,3 %	22,9 %
KrF	5,6 %	5,5 %
Sp	5,5 %	6,2 %
V	5,2 %	3,9 %
SV	4,1 %	6,2 %
MDG	2,8 %	0,4 %
Andre	2,9 %	2,3 %

Partigruppenes ledere 2013–2014

Parti	Gruppeleder
A	Jens Stoltenberg (til 16.6.2014) Jonas Gahr Støre (fra 18.6.2014)
H	Trond Helleland
FrP	Harald T. Nesvik
KrF	Knut Arild Hareide
Sp	Liv Signe Navarsete (til 9.4.2014) Marit Arnstad (fra 9.4.2014)
V	Trine Skei Grande
SV	Audun Lysbakken
MDG	Rasmus Hansson

Representanter per fylke

Storingsrepresentantene blir fordelt mellom fylkene etter en formel der både innbyggertall og arealet teller. Fordelingen blir justert før annenhver periode. Til perioden 2013–2017 ble fordelingen endret.

Fem fylker fikk én representant mindre enn før, mens Oslo fikk to flere, og tre fylker fikk én representant mer. Det var de mest folkerike fylkene som ble bedre representert.

Fylke	Mandat 2013	Endring
Østfold	9	0
Akershus	17	+1
Oslo	19	+2
Hedmark	7	-1
Oppland	7	0
Buskerud	9	0
Vestfold	7	0
Telemark	6	0
Aust-Agder	4	0
Vest-Agder	6	0
Rogaland	14	+1
Hordaland	16	+1
Sogn og Fjordane	4	-1
Møre og Romsdal	9	0
Sør-Trøndelag	10	0
Nord-Trøndelag	5	-1
Nordland	9	-1
Troms	6	-1
Finnmark	5	0

Prosentvis fordeling mellom kjønnene

Kjønnsfordelingen på Stortinget ble den samme etter valget i 2013 som i forrige periode.

Storingsperiode	Kvinner	Menn
2013–2017	39,6 %	60,4 %
2009–2013	39,6 %	60,4 %
2005–2009	37,9 %	62,1 %
2001–2005	36,4 %	63,6 %

Gjennomsnittsalder på representantene

46,4 år (per 1. oktober 2013)

Marit Nybakk, A, Oslo.

Representanter med lengst ansiennitet

Oversikten viser hvem som har møtt på flest storting (sesjoner)

Marit Nybakk, A, Oslo	29 storting
Jan Tore Sanner, H, Akershus	25 storting
Erna Solberg, H, Hordaland	25 storting
Jens Stoltenberg, A, Oslo	23 storting
Karin Andersen, SV, Hedmark	19 storting

(Per 1. oktober 2014, medregnet perioder de har vært møtende vararepresentanter eller har sittet i regjeringen.)

Stortingets yngste siste sesjon, Sivert Bjørnstad, FrP, Sør-Trøndelag.

De yngste

Sivert Bjørnstad, FrP, Sør-Trøndelag	23 år
Fredric Holen Bjørdal, A, Møre og Romsdal	24 år
Erik Skutle, H, Hordaland (fast møtende vararepresentant)	24 år
Peter Christian Frølich, H, Hordaland	27 år
Sveinung Rotevatn, V, Sogn og Fjordane	27 år

(Per 1. oktober 2014. Prableen Kaur (A) var 20 år da hun møtte som fast vararepresentant for Oslo 01.10–16.10.2013.)

Stortingets eldste siste sesjon, Svein Flåtten, H, Vestfold.

De eldste

Svein Flåtten, H, Vestfold	69 år
Marit Nybakk, A, Oslo	67 år
Helge Thorheim, FrP, Rogaland (fast møtende vararepresentant)	66 år
Martin Kolberg, A, Buskerud	65 år
Svein Roald Hansen, A, Østfold	65 år

(Per 1. oktober 2014)

Stortingets arbeid

Stortingssesjonen 2013–2014 var den første sesjonen i en valgperiode.

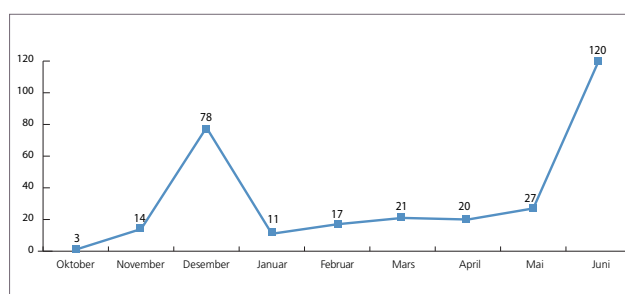
Det var færre saker og kortere møter i denne sesjonen enn i de foregående.

Tabellen nedenfor viser hvor mange møtedager Stortinget har hatt og hvor mange timer stortingsmøter har vart i sesjonen 2013–2014 sammenlignet med tidligere sesjoner.

Stortingssesjon	Antall møtedager	Total møtelengde
2013–2014	89	409 timer og 47 min
2012–2013	104	535 timer og 21 min
2011–2012	105	517 timer og 27 min
2010–2011	108	582 timer og 52 min
2009–2010	100	486 timer og 53 min

Kilde: Stortingets elektroniske parlamentariske oppfølgingssystem (EPOS).

Ferdigbehandlede innstillinger per måned i sesjonen

Saker behandlet i Stortinget i sesjonen sammenlignet med tidligere sesjoner

Behandlede saker	2013–2014	2012–2013	2011–2012	2010–2011	2009–2010
Proposisjoner	142	209	153	158	150
Meldinger	30	53	31	27	27
Redegjørelser	10	10	9	15	9
Representantforslag	61	191	130	187	124
Grunnlovsforslag	12	0	16	5	4
Dokumenter	25	29	24	28	35
Andre saker	38	20	28	24	29
Innberetninger	3	6	6	4	3
Totalt	321	518	397	448	381

Kilde: Stortingets elektroniske parlamentariske oppfølgingssystem (EPOS).

Spørsmål stilte til statsrådene i stortingssesjonen 2013–2014

Fordelt mellom parti og type spørsmål.

Tabellen viser at det hovedsakelig er opposisjonspartiene som stiller spørsmål og interpellasjoner.

Parti	Hovedspørsmål i muntlig spørretime	Spørsmål i ordinær spørretime	Interpellasjoner	Skriftlige spørsmål
A	44	132	27	489
SP	22	59	8	154
SV	22	36	8	162
V	22	12	12	168
KrF	22	7	11	181
MDG	3	8	2	22
H	0	4	8	33
FrP	0	2	2	63
Totalt	135	260	78	1272

Kilde: Stortingets elektroniske parlamentariske oppfølgingssystem (EPOS).

Rasmus Hansson representerer Miljøpartiet De Grønne som etter valget i 2013 kom inn som et nytt parti på Stortinget.

Erna Solberg (H) møtte i sin første muntlige spørretime som statsminister 6. november 2013. Her får hun spørsmål fra Helga Pedersen (A). (Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

Sentrale saker i sesjonen

Stortinget hadde 321 saker til behandling i sesjonen.

Her er noen av de mest sentrale.

STATSBUDSJETTET

Når en regjering går av som følge av valgresultatet, er det vanlig at den først legger frem forslag til statsbudsjett for det nye stortinget. Finansminister Sigbjørn Johnsen (A) la frem regjeringen Stoltenbergs budsjettforslag 14. oktober 2013.

På grunn av at det er faste frister for behandlingen av statsbudsjettet, har ikke en ny regjering tid til å lage et helt nytt budsjett, men kommer som regel bare med justeringer av det budsjettforslaget som allerede foreligger. Finansminister Siv Jensen (FrP) la frem tilleggsproposisjon til budsjettet 8. november. Den nye H-FrP-regjeringen, som er en mindretallsregjering, trenger tilslutning fra flere partier i Stortinget for å få vedtatt budsjett

og andre saker, og et budsjettforlik med V og KrF ble offentliggjort 15. november.

Statsbudsjettet var ferdigbehandlet 13. desember, mens revidert nasjonalbudsjett ble vedtatt 20. juni.

REDEGJØRELSE

11. februar 2014 holdt utenriksministeren en redegjørelse om situasjonen og Norges engasjement i Syria og Sør-Sudan, og 10. juni redegjorde han og forsvarsministeren for utviklingen og Norges engasjement i Afghanistan. Helse- og omsorgsministeren redegjorde 3. juni 2014 for forskning på uventede dødsfall hos små barn.

Finansminister Sigbjørn Johnsen legger frem forslag til statsbudsjett fra den avgående regjeringen Stoltenberg. (Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

Finansminister Siv Jensen (FrP) legger frem tilleggsproposisjon til statsbudsjettet fra den nye regjeringen Solberg.

(Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

LOVENDRINGER

En rekke proposisjoner med forslag til lovendringer ble behandlet i sesjonen. Sentrale lovvedtak var for eksempel:

- lov om tjenestepensjon
- endringer i folketrygdloven (reduksjon av mødre- og ferdrekvoten)
- lov om stans i utbetalingen av offentlige ytelser og barnebidrag når en av foreldrene har bortført et barn til utlandet
- oppheving av bokloven
- endringer i ferieloven (rett til å utsette og overføre ferie i forbindelse med sykdom)
- endringer i privatskoleloven
- endringer i pasient- og brukerrettighetsloven (rett til brukerstyrt personlig assistanse)
- lov om rituell omskjæring av gutter
- pasientjournalloven og helseregisterloven
- endringer i politiloven (kommunene kan forby tigging på offentlig sted)

REPRESENTANTFORSLAG

Storingsrepresentantene har forslagsrett på lik linje med regjeringen. Det er særlig representanter i opposisjon som fremmer disse forslagene, og de får derfor sjelden flertall.

Når en regjering ikke har støtte fra et fast flertall, kan det likevel knytte seg mer spenning til utfallet – opposisjonen kan finne sammen eller få med seg regjeringspartiene fra sak til sak, og således danne vekslende flertall for eller imot. Et forslag fra A, Sp, KrF og V om påbud om redningsvest i fritidsbåter fikk for eksempel ikke flertall da SV og MDG gikk sammen med H og FrP mot lovendringen.

Representantforslag som har vekket særlig debatt i og utenfor Stortinget har for eksempel vært utfasing av Statens pensjonsfond utlands investeringer i fossil energi og kullsel-skaper, elektrifisering av Utsirahøyden, mottak av flere syriske flyktninger, forslag om å avslutte forsøket med utvidet bruk av snøscooter, stans av implementering av datalagringsdirektivet og spørsmål om leger skal få utvidet mulighet til å reservere seg mot henvisning til abort.

STORTINGSMELDINGER

Stortingsmeldinger er meldinger fra regjeringen til Stortinget om arbeid som er gjort eller drøfting av politikk for fremtiden. Disse danner ofte grunnlag for senere lovforslag og -vedtak.

Stortinget har blant annet behandlet disse stortingsmeldingene i 2013–2014:

- *Finansmarknadsmeldinga 2013.*
- *Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier.*
- *Utdanning for utvikling.*
- *Frihet og likeverd. (Om mennesker med utviklingshemming).*

KONTROLLSAKER

Kontroll- og konstitusjonskomiteen er den eneste fagkomiteen som har uavgrenset adgang til å opprette saker på eget initiativ. I 2013–2014 opprettet komiteen sak om beslutningen om valg av ny trasé for E16 gjennom Lærdal, og det ble opprettet sak om konsesjonsloven og priskontrollen.

Komiteenes virksomhet

Fagkomiteene avgir 311 innstillinger denne sesjonen. Arbeidet med statsbudsjettet tok det meste av tiden i komiteene på høsten, mens grunnlovsendringer ble grundig forberedt våren 2014.

Oppgaven til fagkomiteene er å forberede de sakene Stortinget skal ta stilling til. Representantene er fordelt på tolv fagkomiteer, og disse avgir innstillinger til Stortinget om de proposisjonene, meldingene og representantforslagene som faller inn under deres saksområder.

Komiteene har møte gjennom hele sesjonen. Ved behandlingen av enkelte saker blir det også bestemt om det skal holdes høring, slik at berørte parter og andre interessenter kan få målbåret meningene sine i saken for komiteen.

Hvert år overbringer regjeringen en rekke store saker til Stortinget. Særlig er arbeidet med statsbudsjettet tidkrevende, både for finanskomiteen som samordner budsjettbehandlingen og avgir finansinnstillingen, og for fagkomiteene ellers, som avgir innstillinger om bevilgningene på sine fagområder. Om våren blir omprioriteringer og tilleggsbevilgninger fra regjeringen behandlet (revidert nasjonalbudsjett).

I tillegg til budsjettet oversender regjeringen flere andre årlige saker. Kommunal- og forvaltningskomiteen behandler kommuneproposisjonen med politikken regjeringen vil føre overfor kommunene i året som kommer, mens næringskomiteen behandler jordbruksoppgjøret – avtalen mellom landbruket og staten om blant annet priser på jordbruksvarer.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen behandler kontrollsaker, grunnlovsforslag og rapporter fra Stortingets eksterne kontrollorgan. Komiteen arbeidet grundig med forslagene til grunnlovfesting av menneskerettigheter og språklig fornyelse av Grunnloven på nynorsk og bokmål. Riksrevisjonens undersøkelse om statens arbeid med CO2-håndtering på Mongstad førte til høring over tre dager i denne komiteen.

Høring i kommunal- og forvaltningskomiteen.

Antall komitémøter og høringer i 2013–2014 i de enkelte komiteene

Komité	Antall komitémøter	Antall høringer	Antall avgitte innstillinger	Komitéledere
Arbeids- og sosialkomiteen	25	5	15	Arve Kambe (H), Rogaland
Energi- og miljøkomiteen	27	1	20	Ola Elvestuen (V), Oslo
Familie- og kulturkomiteen	26	6	19	Svein Harberg (H), Aust-Agder
Finanskomiteen	23	6	26	Hans Olav Syversen (KrF), Oslo
Helse- og omsorgskomiteen	35	12	21	Kari Kjønås Kjos (FrP), Akershus
Justiskomiteen	22	7	23	Hadia Tajik (A), Oslo
Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen	21	2	15	Trond Giske (A), Sør-Trøndelag
Kommunal- og forvaltningskomiteen	32	6	24	Helge André Njåstad (FrP), Hordaland
Kontroll- og konstitusjonskomiteen	34	3	35	Martin Kolberg (A), Buskerud
Næringskomiteen	30	4	32	Marit Arnstad (Sp), Nord-Trøndelag (til 22.04.2014) Geir Pollestad (Sp), Rogaland (fra 24.04.2014)
Transport- og kommunikasjonskomiteen	30	2	25	Linda C. Hofstad Helleland (H), Sør-Trøndelag
Utenriks- og forsvarskomiteen	29	3	22	Anniken Huitfeldt (A), Akershus
Fullmaktskomiteen			1	Marit Nybakk (A), Oslo
Valgkomiteen			18	Olemic Thommessen (H), Oppland
Presidentskapet		1	15	
Sum	334	58	311	

Kilde: Stortingets elektroniske parlamentariske oppfølgingssystem (EPOS).

Grunnlovsendringer våren 2014

I løpet av en uke i mai 2014 vedtok Stortinget to av de mest omfattende reformene i Grunnlovens 200-årige historie.

SPRÅKLIG FORNYELSE

Den første reformen var en fornyelse av grunnlovsspråket – samtidig som Grunnloven også ble vedtatt i en likestilt nynorsk versjon.

Stortinget behandlet allerede i forrige periode et forslag om språklig fornyelse av Grunnloven. Forslaget, som var utarbeidet av Finn-Erik Vinje, ble imidlertid stemt ned, da stortingsflertallet ønsket en språkreform som også omfattet en versjon av Grunnloven på nynorsk.

Presidentskapet oppnevnte i 2012 derfor det såkalte Graver-utvalget, ledet av Hans Petter Graver. Utvalget fikk i oppdrag «å utarbeide nye, språklig oppdaterte versjoner av Grunnloven på tidsmessig bokmål og nynorsk.»

Graver-utvalgets to forslag til oppdaterte versjoner av Grunnloven ble fremmet i forrige periode. Samtidig ble imidlertid også forslaget utarbeidet av Finn-Erik Vinje fremmet på nytt.

Stortinget måtte derfor ta stilling til to konkurrerende forslag til språklig fornyelse av bokmålsversjonen – i tillegg til forslaget om nynorsk versjon av Grunnloven – da grunnlovsforslagene skulle behandles 6. mai. Et grunnleggende premiss for begge reformforslagene var at de språklige endringene ikke skulle forskyve meningsinnholdet i Grunnloven.

Etter en del forhandlinger partiene imellom endte behandlingen med et kompromiss: Stortinget vedtok bokmålsversjonen utarbeidet av Vinje samt nynorskversjonen fra Graver-utvalget.

STYRKING AV MENNESKERETTIGHETENES STILLING

Den andre reformen gjaldt en styrking av menneskerettighetenes stilling i Grunnloven.

Reformen var grundig forberedt. Presidentskapet nedsatte Menneskerettighetsutvalget i 2009. Det var ledet av tidligere stortingsrepresentant Inge Lønning, og utvalget leverte sin rapport i desember 2011, Dokument nr. 16 (2011–2012).

I rapporten foreslo utvalget å ta inn et eget kapittel om menneskerettigheter i Grunnloven, med i alt 26 nye paragrafer. I Stortinget ble det fremmet en rekke grunnlovsforslag med utgangspunkt i Lønning-utvalgets forslag; det ble dessuten fremmet enkelte forslag som avvek fra utvalgets anbefalinger.

E. Menneskerettigheter	E. Menneskerettar
§ 92 Statens myndigheter skal respektere og sikre menneskerettighetene slik de er nedfelt i denne grunnlov og i for Norge bindende traktater om menneskerettigheter.	§ 92 Dei statlege styresmaktene skal respektere og trygge menneskerettane slik dei er fastsette i denne grunnlova og i traktatar om menneskerettar som er bindande for Noreg.
§ 93 Ethvert menneske har rett til liv. Ingen kan dømmes til døden. Ingen må utsettes for tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Ingen skal holdes i slaveri eller tvangsarbeid. Statens myndigheter skal beskytte retten til liv og bekjempe tortur, slaveri, tvangsarbeid og andre former for umenneskelig eller nedverdiggende behandling.	§ 93 Kvart menneske har rett til liv. Ingen kan dømmast til døden. Ingen må utsettast for tortur eller anna umenneskeleg eller nedverdiggande behandling eller straff. Ingen skal haldast i slaveri eller tvangsarbeid. Dei statlege styresmaktene skal verne retten til liv og strí mot tortur, slaveri, tvangsarbeid og andre former for umenneskeleg eller nedverdiggande behandling.
§ 94 Ingen må fengsles eller berøves friheten på annen måte uten i lovbestemte tilfeller og på den måte som lovene foreskriver. Frihetsberøvelsen må være nødvendig og ikke utgjøre et uforholdsmessig inngrep. Den pågripne skal så snart mulig fremstilles for en domstol. Andre som er berøvet sin frihet, kan få frihetsberøvelsen prøvet for domstolene uten ugunnet opphold. De som uberettiget har arrestert noen eller ulovlig holdt noen fengslet, står til ansvar for vedkommende.	§ 94 Ingen må fengslast eller bli friteken fridommen på anna vis utan i dei tilfella og på den måten som lovene fastset. Fridomstapet må vere naudsynt og ikkje utgjere eit misforholdsmessig inngrep. Den pågripne skal så snart råd framstiltast for ein domstol. Andre som er friteken fridommen, kan få fridomstapet prøvd for domstolane utan grunnlaus drygging. Dei som utan rett har arrestert nokon eller haldt nokon ulovleg fengsla, står til ansvar for vedkommende.
§ 95 Enhver har rett til å få sin sak avgjort av en uavhengig og upartisk domstol innen rimelig tid. Rettergangen skal være rettfærdig og offentlig. Retten kan likevel lukke rettsmøtet dersom hensynet til partenes privatliv eller tungtveigende allmenne interesser gjør det nødvendig. Statens myndigheter skal sikre domstolenes og dommenes uavhengighet og upartiskhet.	§ 95 Alle har rett til å få saka si avgjort av ein uavhengig og upartisk domstol innan rimelig tid. Rettergangen skal vere rettviss og offentlig. Retten kan likevel stenge rettsmøtet dersom omsynet til privatlivet til partane eller tungtveigande allmenne interesser krev det. Dei statlege styresmaktene skal sikre at domstolane og dommarane er uavhengige og upartiske.
§ 96 Ingen kan dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom. Enhver har rett til å bli ansett som uskyldig inntil skyld er bevist etter loven.	§ 96 Ingen kan dømmast utan etter lov eller straffast utan etter dom. Alle har rett til å bli rekna som uskuldelege til skuld er prova etter lova.

Forslagene foranlediget en omfattende saksforberedelse i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Grunnlovsendringer krever to tredjedels flertall, og det var knyttet stor spenning til hvilke forslag som ville bli vedtatt. Særlig strid stod det om grunnlovfestingen av de økonomiske, sosiale og kulturelle rettighetene (ØSK).

Stortinget behandlet forslagene 13. mai – en uke etter språk-reformen. Enkelte foreslåtte bestemmelser skapte livlig debatt; et forslag om å grunnlovfeste familien som «en grunnleggende enhet i samfunnet» ble eksempelvis forkastet med minst mulig margin – 111 stemte for, 57 imot.

Stortinget vedtok enstemmig flere av forslagene. Det gjaldt i hovedsak de foreslåtte sivile og politiske rettighetene, blant dem retten til frie og hemmelige valg, legalitetsprinsippet, respekt for privatliv og foreningsfrihet. I tillegg grunnlovfestet Stortinget et mer begrenset antall ØSK-rettigheter, som retten til utdanning og en bestemmelse om barns rettigheter.

Alle de vedtatte paragrafene ble samlet i ett kapittel – kapittel E – slik Menneskerettighetsutvalget hadde foreslått. Alt i alt ble Grunnloven utvidet fra 112 til 121 paragrafer.

Akkurat i tide til dens 200-årsdag 17. mai 2014 fikk altså Grunnloven en oppdatert rettighetskatalog – tilgjengelig både i en språklig fornyet bokmålsversjon og i en tidsriktig og likestilt nynorskversjon.

Internasjonalt samarbeid

Hver sesjon mottar Stortinget mange utenlandske delegasjoner og gjester. Storingsrepresentanter, ikke minst de som er medlemmer av de faste internasjonale delegasjonene, foretar også mange reiser til andre land.

SØR-AFRIKA

Storingspresident Olemic Thommessen var på offisielt besøk i Cape Town 25.–27. februar 2014. En ramme for besøket var at det norske grunnlovsjubileet sammenfalt med at den sørafrikanske grunnloven var 20 år. I løpet av besøket hadde han møter med blant andre president Sisulu i det sørafrikanske parlamentet, lederen i provinsrådet og representanter for opposisjonen. Han deltok også i et møte på University of Cape Town sammen med representanter for ulike uavhengige institusjoner, møtte forskere og besøkte to utviklingsprosjekter i regionen.

NORMANDIE

Storingspresidenten deltok også på den internasjonale 70-årsmarkeringen for D-dagen 6. juni i Normandie. Sammen med H.M. Kongen og statsminister Solberg representerte han Norge på dette storstilte arrangementet der også en rekke andre stats- og regjeringssjefer deltok, deriblant president Obama og president Putin. Dette var første gangen parlamentspresidenter var invitert til den offisielle minneseremonien for D-dagen, som markerer begynnelsen på slutten av andre verdenskrig.

Sissel Morken Gullord spilte bukkehorn under åpningen av den europeiske parlamentspresidentkonferansen. (Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

EUROPARÅDET

Stortinget har tett kontakt med Europarådet og institusjonens parlamentarikerforsamling, som særlig arbeider for menneskerettigheter, demokrati og rettsstat. I 2014 var delegasjonen en aktiv og viktig aktør i gjenvalget av Thorbjørn Jagland som Europarådets generalsekretær.

Stortingspresidenten besøkte Europarådet 24.–26. juni 2014. Formålet var å bli kjent med de ulike institusjonene knyttet til Europarådet og å drøfte aktuelle saker som situasjonen i Ukraina. Han hadde møter med blant andre generalsekretær Jagland, president i Europarådets parlamentarikerforsamling, Anne Brasseur, den europeiske menneskerettighetskommissæren Nils Muiznieks og president i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen, Dean Spielman.

30. september holdt stortingspresidenten et innlegg i Strasbourg under parlamentarikerforsamlingens debatt om resolusjonen «Counteractions to manifestations of neo-Nazism». Han hadde også møter med Jagland og Brasseur der utviklingen i Ukraina igjen var hovedtema.

DEN EUROPEISKE PARLAMENTS- PRESIDENTKONFERANSEN I OSLO

Presidenten for Europarådets parlamentarikerforsamling og rundt 60 andre parlamentspresidenter gjestet Stortinget 11. og 12. september i forbindelse med Europarådets to-årige parlamentspresidentkonferanse. Tema var de europeiske demokratiers stilling og kritiske utfordringer. Stortingspresident Thommessen var vert for konferansen som hadde i underkant av 400 deltakere (parlamentarikere og stab) fra Europarådets medlemsland, observatørland, og land med status som partnere for demokrati på konferansen.

MENNESKERETTIGHETER I ASERBAJDZJAN

Stortingets delegasjon til parlamentarikerforsamlingen i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa hadde i 2014 et bredt engasjement for menneskerettighetsforkjempere i Aserbajdsjan. Forsamlingens hovedsesjon ble avholdt i landets hovedstad Baku, 28. juni–2. juli, og i tilknytning til sesjonen hadde delegasjonen flere møter og initiativ som blant annet resulterte i at den politiske fangen Amar Mammadli ble omtalt i slutterklæringen.

REPRESENTANTER PÅ STUDIEOPPHOLD I BRUSSEL

Ni stortingsrepresentanter deltok i januar 2014 på et studieopphold i Strasbourg, Luxembourg og Brussel. Målet var å øke forståelsen for hvordan de ulike institusjonene i EU og EFTA/EØS er organisert, gi innblikk i aktuelle saker, samt legge til rette for nettverksbygging.

Studieoppholdet som Stortinget legger opp til, er en nyskapning og skal gjennomføres årlig. De ni representantene var de første som gjennomførte oppholdet.

Studieoppholdet i 2014 inkluderte besøk i Europaparlamentet hvor representantene møtte en rekke europaparlamentarikere og overvar komitémøter i Brussel og plenumssesjonen i Strasbourg. Utover dette møtte delegasjonen EU-kommissærer, den norske EU- og NATO-delegasjonen, EFTA-institusjonene, og det norske miljøet i Brussel.

Nordisk samarbeid

NORDISK RÅDS SESJON I OSLO 29.–31. OKTOBER 2013

Nordisk råds 65. sesjon ble arrangert i Stortinget 29.–31. oktober 2013. Parlamentspresidentene i de åtte nordiske parlament deltok på sesjonen. Et eget program ble lagt opp for parlamentspresidentene 29. og 30. oktober. På sesjonen deltok rundt 1100 personer alt i alt. Blant disse var også gjester fra den russiske statsduma og føderasjonsråd, EU-parlamentet, Benelux-parlamentet og Baltisk forsamling.

For første gang i Nordisk råds historie ble Nordisk råds fem priser delt ut ved et «Oscar-lignende» arrangement som ble sendt på TV i alle de nordiske land. Arrangementet ble holdt i Den Norske Opera & Ballett den 30. oktober.

ØSTERSJØSAMARBEIDET

Den 23. parlamentariske østersjøkonferansen ble avholdt i Olsztyn i Polen 24.–26. august 2014. Fra Stortinget deltok Per Rune Henriksen (A), Eva Kristin Hansen (A) og Olaug Bollestad (KrF). Hovedtemaene for konferansen var rapportering og diskusjon om regjeringenes samarbeid i Østersjørådet, et bedre miljø i regionen, felles kulturarv og godt naboskap og en bæredyktig og harmonisk fremtid. Olaug Bollestad redegjorde om arbeidet og foreløpige konklusjoner fra en parlamentarisk arbeidsgruppe hun leder om innovasjon i helse- og sosialsektoren.

ARKTISK SAMARBEID

Nordområdedebatten ble flyttet til Arendal den 15. august da Stortingets arktiske delegasjon arrangerte et møte om balansen mellom økonomisk utvikling og miljøhensyn i Arktis under «Arendalsuka». Deltakerne i panelet var blant andre leder av FNs miljøprogram Achim Steiner, delegasjonsleder Eirik Sivertsen og representanter fra regjeringen og næringslivet.

På den 11. arktiske parlamentarikerkonferansen i Whitehorse, Canada ble delegasjonsleder Sivertsen valgt til leder av den internasjonale arktiske komiteen som består av representanter fra de åtte arktiske landene og Europaparlamentet.

Nordiske parlamentspresidenter samlet under Nordisk råds sesjon. Fra v.: Einar K. Guðfinnsson (Island), Bertel Haarder (Danmark, presidiemedlem), Britt Lundberg (Åland), Olemic Thommessen (Norge), Per Westerberg (Sverige), Eero Heinäluoma (Finland) (bak), Jógvan á Lakjuni (Færøyene) (foran), og Lars-Emil Johansen (Grønland). (Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

Hans Olav Brenner og Sofia Helin ledet utdelingen av Nordisk råds priser. (Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

Grunnlovsjubileet

200-årsjubileet for Grunnloven ble feiret i 2014. Grunnlovsjubileet skulle øke forståelsen for folkestyrets utvikling gjennom 200 år, for Grunnlovens betydning i dag og fremtidige utfordringer for demokratiet i Norge. Barn og unge har vært den viktigste målgruppen for jubileet, og tiltakene har rettet seg særlig mot dem.

ÅPNING AV GRUNNLOVSJUBILEET 16. FEBRUAR

Søndag 16. februar inviterte Stortinget til et spektakulært utearrangement ved Eidsvollsbygningen for å markere den offisielle åpningen av grunnlovsjubileet. Hele kongefamilien var til stede, sammen med stortingspresident Olemic Thommessen, statsminister Erna Solberg, flere regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter.

Rundt 6000 feststemte tilskuere møtte opp til et forrykende sceneshow som var satt sammen for å gi innblikk i begivenhetene som har formet oss, verdiene som preger oss og mulighetene som venter oss. Åpningsarrangementet hadde

som mål å engasjere og inspirere både publikum på Eidsvoll og seerne av den direktesendte TV-sendingen for jubileumsåret som lå foran oss. Stortinget var ansvarlig arrangør og vert for arrangementet.

JUBILEUMSMØTE I STORTINGET OG FEST PÅ EIDSVOLLS Plass

Det er tradisjon for at Stortinget holder et eget jubileumsmøte i dagene før 17. mai når det er grunnlovsjubileum. Målsettingen har vært å skape en høytidelig markering av jubileet i Stortinget. Dette ble gjort både i 1964 og 1989.

Stortingspresident Olemic Thommessen taler under jubileumsmøtet 15. mai 2014. (Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB scanpix/Stortinget)

*Prinsesse Ingrid Alexandra sammen med sin far kronprins Haakon på sitt første offisielle besøk på Stortinget.
(Foto: Erlend Aas/NTB scanpix/Stortinget).*

Jubileumsmøtet 15. mai var Stortingets høytidelige markering av grunnlovsjubileet. Alle statsmaktene – Stortinget, regjeringen og Høyesterett – var til stede i stortingssalen samtidig. Kongehuset var representert med kongeparet og kronprinsparet. Prinsesse Ingrid Alexandra var med til Stortinget for første gang.

De nordiske parlamentspresidentene – Riksdagens talmann Per Westerberg, Folketingets formann Mogens Lykketoft, Alltingets formann Einar K. Guðfinnsson og Eduskuntas talmann Eero Heinäluoma – var æresgjester. Tidligere stortingspresidentene som Kirsti Kolle Grøndahl, Jørgen Kosmo, Thorbjørn Jagland og Dag Terje Andersen var også på plass i salen.

Etter jubileumsmøtet ble det invitert til et åpent arrangement på Eidsvoll's plass der over 500 publikummere møtte opp. Blant deltakerne var over 400 av ordførerne våre. I tillegg deltok over 200 bunadskledde fra hele landet. Programmet fra scenen skulle illustrere folkestyrets utvikling gjennom ulike kulturelle innslag.

FESTFORESTILLING PÅ EIDSVOLL 17. MAI

Over 20 000 var til stede da Stortinget inviterte til festforestilling i parken utenfor Eidsvoll'sbygningen. Nasjonaldagen ble markert med underholdning, musikk, dans og samtaler fra scenen. Stortingspresident Olemic Thommessen var vert for tilstelningen.

*Bunad- og koftekledd på Løvebakken.
(Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB scanpix/Stortinget)*

*Ordførere på Eidsvoll's plass.
(Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB scanpix/Stortinget)*

– Vi ønsket å samle hele Norge til feiring av Grunnloven, folkestyret og 200 år med fred i Norden. Ekstra stas var det at jubelanten selv fikk reise tilbake til historisk grunn på grunnlovsdagen, sa stortingspresidenten om den store dagen.

CHRISTIAN FREDERIK-MONUMENTET

Søndag 18. mai ble monumentet over Christian Frederik avduket på Eidsvoll's plass utenfor Stortinget. H.M. Dronning Margrethe av Danmark foretok avdukingen.

Monumentet er en gave fra regjeringen til Stortinget.

Kong Harald, dronning Sonja og prinsgemal Henrik av Danmark var til stede. Statsministeren og stortingspresidenten var vertskap for arrangementet. I tillegg deltok Stortingets presidentskap, juryen for monument-konkurransen og kunstneren Kristian Blystad. Blystad vant den lukkede konkurransen om utarbeidelse av monumentet.

Christian Frederik ble Europas første folkevalgte monark da Riksforsamlingen valgte ham til norsk konge 17. mai 1814. Han besteg den danske tronen som Christian 8. i 1839.

Over til v.: Finansminister Siv Jensen, statsminister Erna Solberg og stortingspresident Olemic Thommessen deler ut kake til fremmøtte på Eidsvoll's plass. (Foto: Erlend Aas/NTB scanpix/Stortinget).

Over til h.: Herborg Kråkevik var konferansier under folkefesten på Eidsvoll's plass 15. mai. (Foto: Åsmund Holien Mo/Stortinget).

Til h.: Olemic Thommessen bærer Grunnloven gjennom Rikssalen på Eidsvoll 17. mai. (Foto: Berit Roald/NTB scanpix).

Under: Dronning Margrethe av Danmark ser på det nye Christian Frederik-monumentet hun avduket 18. mai 2014. (Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

Den originale Grunnloven av 17. mai 1814 var utstilt i historisk sal i stortingsbygningen i 2014.

GRUNNLOVEN OG STORTINGETS JUBILEUMSUTSTILLING

7. januar 2014 åpnet Stortingets jubileumsutstilling «Skjebneåret 1814. Fire dokumenter som formet Norge».

Gjennom hele jubileumsåret har publikum kunnet besøke historisk sal i stortingsbygningen og se flere av de mest sentrale dokumentene fra 1814. Det store trekkplasteret har naturlig nok vært selve jubilenten, Grunnloven av 17. mai 1814.

Engasjementet rundt dokumentet har vært stort, og på bursdagen tok dokumentet turen tilbake til Eidsvoll for første gang på 200 år.

OM UTSTILLINGEN

Fire hoveddokumenter har dannet utgangspunktet for Stortingets jubileumsutstilling. Det er Kieltraktaten av 14. januar, Grunnloven av 17. mai, Mossekonvensjonen av 14. august og den reviderte Grunnloven av 4. november – fire dokumenter som formet Norge i 1814 og la grunnlaget for utviklingen av folkestyret.

Utstillingen har også presentert flere andre sentrale dokumenter fra det begivenhetsrike året 1814, slik som Riksforsamlingens forhandlingsprotokoll, rapporter fra krigen sommeren 1814 og Christian Frederiks abdikasjon til Stortinget i oktober. Alle dokumentene er originaler fra Stortingets arkiver. Unntaket er fredsavtalen fra Kiel, som er en tro kopi av den staselige originalen i det danske Riksarkivet, laget på oppdrag fra Stortinget i anledning 200-årsjubileet.

GRUNNLOVEN AV 17. MAI 1814

Den originale Grunnloven var utstilt fra 1. april til 21. juni og fra 9. september og ut jubileumsåret. Mange har benyttet anledningen til å se Grunnloven i jubileumsutstillingen. I tillegg til det faste omvisningstilbudet har det blitt tilbudt to åpne utstillingsomvisninger i uken. Omvisningene ble arrangert mandag ettermiddag og torsdag formiddag og hadde 512 besøkende (per 30. september 2014).

3. april og 9. mai 2014 fikk publikum komme inn i Stortinget og oppleve bygningen på egen hånd. Det var stor interesse for Grunnloven og jubileumsutstillingen. Publikum fikk også se stortingssalen, trappehallen og vandrehallen. Stortingets omvisere og ansatte fra stortingsarkivet var tilgjengelige for spørsmål og utdyping. Barna fikk fargelegge tegninger fra barneboken «Mina og Løven» i vandrehallen og alle fikk lage en egen grunnlovsbutton som suvenir. Antall besøkende var 767 personer.

Stortingets sikkerhetsansvarlig Tor-Helge Verpeide Tefre og stortingsarkivar Egil Borlaug frakter Grunnloven til Eidsvollsbbygningen.
(Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

1814-DOKUMENTER PÅ TUR

Mange fikk også mulighet til å se Grunnloven da den tok turen til Eidsvoll 17. mai. Med politieskorte ankom stortingspresidenten med dokumentet i en egen aluminiumskoffert. Det var stort presseoppbud da dokumentet tok turen opp i Rikssalen og det tilhørende rommet der det ble signert for 200 år siden. Deretter ble dokumentet stilt ut i en egen monter i havestuen, som var åpen for publikum til langt ut på kvelden.

Tre måneder senere tok Mossekonvensjonen av 14. august 1814 turen tilbake til Moss for å kaste glans over Christian Frederiksdagene og feiringen av freden mellom Norge og Sverige. Mossekonvensjonen ble stilt ut i egen monter i andre etasje i Konventionsgaarden, der fredsavtalen ble forhandlet frem og undertegnet for 200 år siden.

Elvin Rama Berg-Appadhoo og Olemic Thommessen viser frem vinnertegningen.

TEGNEKONKURRANSE OG UTSTILLING

9. september ble det åpnet en barnetegningsutstilling i historisk sal. Stortinget inviterte våren 2014 elever fra 1.–4. trinn til å være med på en tegnekonkurranse om å dekorere forsiden på Grunnloven. Hver skole kunne sende inn fem bidrag og til sammen mottok Stortinget 1360 flotte tegninger. 16. juni kåret juryen vinnertegningen, tegnet av Elvin Rama Berg-Appadhoo i 3. klasse på Hauglia skole. Elvin og hele klassen var til stede i Stortinget da stortingspresident Olemic Thommessen avduket utstillingen.

Stortingets ungdomsparlament 2014 samlet i Rikssalen på Eidsvoll.

STORTINGETS UNGDOMSPARLAMENT 2014

9.–11. april 2014 gjennomførte Stortinget en av de største satsningene for unge i forbindelse med grunnlovsjubileet: Stortingets ungdomsparlament, med to dager på Stortinget og én dag i historiske omgivelser på Eidsvoll. Det er tredje gangen Stortinget har invitert til et ungdomsparlament.

Samlingen hadde som formål å bidra til at ungdom lærer om Stortinget og å skape forståelse for demokratiske prosesser. Stortingets ungdomsparlament skal gjøre Stortinget synlig og relevant for ungdom.

Grunnlovsfesting av menneskerettighetene har vært en høyaktuell problemstilling i 2014. Alle videregående skoler i landet fikk invitasjon til å delta i en essaykonkurranse der de skulle reflektere rundt sentrale menneskerettigheter og deres plass i Grunnloven. Oppgaven lød: «Grunnloven + menneskerettighetene = sant?» Vinnerbidragene fikk invitasjon til å delta på Stortingets ungdomsparlament, og 90 ungdommer fra hele landet ble invitert.

Første dag av arrangementet var viet faglig påfyll: Foredrag om Grunnlovens historie ved professor Marit Halvorsen, om Stortingets behandling av grunnlovsforslag ved stortingsrepresentant Jette F. Christensen, om menneskerettighetene ved professor Janne H. Matlary og omvisning på Stortinget var noen av høydepunktene under oppholdet. Dag to gikk med til komitéarbeid og forberedelse av et innlegg som skulle presenteres i Rikssalen på Eidsvoll dagen etter.

Så, 11. april, nøyaktig 200 år etter den offisielle åpningen av Riksforsamlingen på Eidsvoll, fikk ungdommene presentere egne tanker og problemstillinger knyttet til en eventuell innlemming av menneskerettigheter i Grunnloven.

Over 100 mennesker var til stede i Rikssalen under presentasjonene – blant dem stortingspresident Ole M. Thommessen.

Elever fra Frosta ungdomsskole blir intervjuet av Herborg Kråkevik under folkefesten på Eidsvolls plass.

(Foto: Åsmund Holien Mo/Stortinget)

KLASSENS GRUNNLOV

Alle landets ungdomsskoler ble invitert til å delta i konkurransen «Klassens grunnlov». Oppgaven til alle ungdomsskoleklassene lød: «Lag en ny grunnlov.» Hvordan synes klassen at Grunnloven skulle sett ut hvis den hadde fått bestemme? Hva er viktig å ha med? Hvordan vil vi ha det her hos oss? Er demokrati, maktfordeling og menneskerettigheter viktig?

Vi fikk inn 73 bidrag fra ungdomsskoleklasser over hele landet. Vinnerklassen, 9. trinn ved Frosta ungdomsskole i Nord-Trøndelag, ble plukket ut av kontroll- og konstitusjonskomiteen og fikk påspandert tur til Stortinget for blant annet å delta på jubileumsmøtet i Stortinget 15. mai. I tillegg fikk klassen servert boller og brus på stortingspresidentens kontor og de fikk treffe statsministeren.

MINA OG LØVEN

Alle førsteklassinger i Norge mottok våren 2014 hvert sitt eksemplar av barneboken *Mina og Løven*, skrevet av Elin B. R. Tømte. Boken handler om Mina som er med mamma på jobb på Stortinget. Her møter hun Løven som gir henne et spennende innblikk i demokratiet. Skolene fikk i tillegg en faksimile av Grunnloven og et classesett av *Mina og Løven* til skolebibliotekene.

ORGANISERING AV GRUNNLOVSJUBILEET

De nasjonale fellestiltakene i grunnlovsjubileet ble ivaretatt av Hovedkomiteen for Grunnlovens 200-årsjubileum. Komiteen var oppnevnt av Stortinget og hadde det overordnede ansvaret for den offisielle feiringen.

På Stortinget har et sekretariat med seks medarbeidere arbeidet med grunnlovsjubileet til daglig. Sekretariatet hadde blant annet ansvaret for å utvikle og gjennomføre hovedarrangementene på Eidsvoll 16. februar, jubileumsmøtet 15. mai med publikumsarrangement på Eidsvolls plass etterpå samt det nasjonale hovedarrangementet på Eidsvoll 17. mai.

Grunnlovssekretariatet hadde følgende oppgaver:

- Legge til rette for Stortingets egne arrangementer og følge opp offisielle arrangementer
- Koordinere hovedkomiteens tiltak og prosjekter
- Skrive taler
- Kommunikasjonsstrategi, presse og mediarbeid
- Utvikle og forvalte profilprogrammet for jubileet
- Utvikle og drifte nettsiden Grunnloven200.no og digital jubileumskalender
- Være kontaktpunkt for og veilede arrangører landet rundt
- Utvikle formidlingstiltak mot hovedmålgruppene for jubileet

Grunnlovsjubileet i 2014 ble organisert som en nasjonal dugnad i pakt med 17. mai-tradisjonen. Det var frivillige og engasjerte aktører over hele landet som tok initiativ til de fleste arrangementene i dette programmet.

Stortinget og Hovedkomiteen disponerte ingen søknadsmidler for arrangementer i jubileumsåret. Alle tiltak og prosjekter er finansiert over de forskjellige institusjonenes ordinære budsjetter.

Mina og Løven.

Stortinget på nett

Stortinget.no er det offisielle nettstedet til Stortinget og blir driftet av informasjonsseksjonen.

Nettstedet gir blant annet informasjon om Stortingets sammensetning, representantene, komiteer og delegasjoner, publikasjoner, saker og saksgang i Stortinget, nett-TV og videoarkiv fra stortingsmøter og komitéhøringer, aktuelle nyhetsoppslag og informasjonssider om Stortinget og demokratiet på nynorsk, bokmål og engelsk.

Åpne data fra Stortinget er tilgjengelig fra Stortingets datatjeneste data.stortinget.no.

INFORMASJONSFILMER

I februar og juni 2014 publiserte informasjonsseksjonen de to siste filmene med komikeren Bård Tufte Johansen i rollen som den fiktive stortingsrepresentanten Børge Vegheim. Temaene som ble behandlet var Grunnloven og Stortingets kontrollvirksomhet.

I alt seks filmer er blitt publisert siden september 2012.

Temaene for de fire første filmene er:

- en stortingsrepresentants hverdag
- statsbudsjettet
- lovbehandlingen
- stortingsvalg

Filmenes primærmålgruppe er skoleelever. De er publisert på YouTube og Vimeo, og presentert på Stortingets undervisningsider sammen med skoleoppgaver.

Komikeren Bård Tufte Johansen i rollen som den fiktive stortingsrepresentanten Børge Vegheim.

3 MILLIONER SIDER HISTORISKE STORTINGSFORHANDLINGER 1814–2001 PÅ NETT

Etter fem års samarbeid med Nasjonalbiblioteket lanserte Stortinget 3 millioner digitaliserte sider med stortingsforhandlinger fra 1814 til 2001 i lagtingssalen 27. november 2013.

– Jeg er stolt av at Stortinget har gjennomført et så stort digitaliseringsarbeid. Dette gjør stortingsforhandlingene tilgjengelige for alle på en helt ny måte, og er en viktig milepæl i arbeidet med å åpne Stortinget, sa stortingspresidenten Olemic Thommessen da han foretok den digitale snorklippingen for nettsiden <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/>.

Stortingsforhandlinger på nett omfatter trykte dokumenter fra Riksforsamlingen i 1814 og alle stortingene fra det første overordentlige storting i 1814 frem til vårsesjonen 2001. Søk etter saker/dokumenter skjer i hovedregistre. Registerne er utarbeidet av stortingsarkivet. Hensikten med søk i hovedregistre er å lede til sakene hvor en finner dokumentene som er knyttet opp mot den enkelte sak.

Det er tre innganger til hovedregistre:

1. Fritekstsøk.
2. Søk etter emne og stikkord.
3. Søk etter publikasjon.

Trykte stortingsforhandlinger som nå er digitalisert.

St.prp. nr. 61 (1989-90)

De 17. olympiske vinterleker på Lillehammer 1994. Arenalokalisering, m.v.

Tilråding fra Kirke- og kulturdepartementet av 9. februar 1990,
godkjent i statsråd samme dag.

I Innledning

I St.prp. nr. 1 (1989-90) Statsbudsjettet for 1990, side 55, ble det varslet en proposisjon ved årsskiftet 1989-90 med forslag til budsjett for de olympiske vinterleker på Lillehammer i 1994. I denne proposisjonen legger departementet frem forslag til arenaprogram, kostnadsrammer for en rekke prosjekter og fullmakt for regjeringen til å fastsette rammer for et ytterligere antall prosjekter. Det samlede OL-budsjettet har departementet imidlertid funnet bør fremlegges høsten 1990, i statsbudsjettet for 1991, jf. begrunnelse i punkt IV. 1.

Lillehammer kommune søkte i 1986 Den Internasjonale Olympiske Komite (IOC) om å bli tildelt arrangementet av de olympiske vinterleker i 1992. Søknaden til IOC var underbygget av en statsgaranti med 1481 mill. kroner som utgiftsramme, jf. St.prp. nr. 85 (1984-85). Ved avgjørelsen høsten 1986 ble imidlertid arrangementet tildelt den franske byen Albertville.

gjennomgåelse av de tidligere fremlagte kostnadsoverslag.

Under styring av et kommunalt nedsatt utvalg var det fra 1982 og framover utført et utredningsarbeid på Lillehammer, med særskilte rapporter fra forskjellige saksområder. Ved hjelp av konsulenter og faglige arbeidsutvalg/referansegrupper ble det utarbeidet delutredninger om:

- Bygninger, arenaer, transport og kostnader
- Innstilling om «Media- og telekommunikasjonsdekning»
- Regionale virkninger
- Driftskostnader, mannskapsbehov

Dette utredningsarbeidet danner basis for den første søknaden om statsgaranti (1992-OL). Den andre søknaden begrenset seg til en revidert versjon av kostnadene i den første søknaden.

Dokumentene blir gjengitt som de er i den trykte versjonen. Dette er gjort for at de skal fremstå som mest mulig autentiske.

Søk i stortingsforhandlinger på nett gir en unik mulighet til å få innblikk i alle de viktige sakene som er behandlet i Stortinget de siste 200 år av norsk historie. Du kan blant annet følge Stortingets behandling av formannskapslovgivningene på 1830-tallet og prosessen som førte frem til allmenn stemmerett for kvinner og menn i 1913.

I nyere tid kan du finne Stortingets behandling av Kings Bay-saken tidlig på 60-tallet og debatten omkring prøvesendinger med fargefjernsyn 10. desember 1971, hvor Einar Førde kom med sine bevingede ord om at «me får finna oss i at synda har kome til jorda, men me vil ikkje ha ho i fargar».

GRUNNLOVEN200.NO

Nettstedet www.grunnloven200.no har vært den viktigste kanalen for informasjon om jubileumsåret. Her har alle interesserte kunnet finne aktuelt stoff, nyhetssaker og historiske artikler. Hele landets jubileumsaktiviteter har blitt samlet gjennom en arrangementskalender. Skoler og arrangører har kunnet laste ned materiell og fått inspirasjon til engasjement og læring. Her har man funnet alt fra forslag til 17. mai-taler, oversikt over foredragsholdere, historiske artikler og konkurranser for skolene. Jubileets grafiske profil og materiellressurser har blitt forvaltet gjennom nettstedet.

SOSIALE MEDIER

Stortinget, grunnlovsjubileet og stortingsbiblioteket har Twitter-kontoer (@Stortinget, @Grunnloven200 og @Storbibl).

Grunnlovsjubileet og Stortingets ungdomsparlament har hatt sider på Facebook.

Undervisningsfilmer, opptak av taler o.l. blir lagt ut under Stortingsfilm på YouTube.

Grunnlovsjubileet har brukt Instagram til bildedeling, mens Stortinget ellers legger ut bilder på Flickr.

NYHETSBREV PÅ E-POST

På stortinget.no kan man melde seg på og finne arkiv for en rekke nyhetsbrev. Man kan abonnere på Stortingets pressemeldinger, nyhetsbrev for lærere og det ukentlige nyhetsbrevet

For sportsinteresserte kan vi by på saker som angikk de olympiske leker på Lillehammer i 1994, her illustrert med St.prp. nr. 61 fra 1989/90 De 17. olympiske leker på Lillehammer 1994. Arenalokalisering, mv.

EU/EØS-nytt utarbeidet av stortingsbiblioteket. Forslag til nye rettsakter fra Europakommisjonen som Stortinget mottar, blir sendt ut på e-post i nyhetsbrevet «Antatt EØS-relevante rettsakter».

PERSPEKTIV-SERIEN

Stortingets utredningsseksjon gir ut skriftserien «Perspektiv» der notater fra seksjonen selv, eller fra eksterne fagpersoner og forskningsmiljøer på oppdrag fra seksjonen, blir gjort allment tilgjengelig. Disse kan leses på www.stortinget.no.

I 2013–2014 kom disse utgavene ut:

- Dokumentinnsyn hos EU-kommisjonen og EFTAs overvåkningsorgan
- Om stortingsforlik
- Mistillitsforslag, kabinettsspørsmål og kritikkforslag – en oversikt

KUNSTBROSJYRE

I 2014 ga informasjonsseksjonen ut brosjyren «Stortinget – bygningen og kunsten». Brosjyren omhandler kunst og arkitektur på Stortinget og er skrevet av Eivind Torkjelsson. PDF av brosjyren på nynorsk, bokmål og engelsk kan lastes ned fra www.stortinget.no.

Omvisninger

Stortinget tilbyr omvisninger i stortingsbygningen gjennom hele året. Skoleklasser og andre besøkende får et solid innblikk i Stortingets historie og virksomhet med stortingssalen som et høydepunkt.

I 2013 stod kvinners stemmerett sentralt i anledning stemmerettsjubileet. I 2014 har alle omvisningsgrupper besøkt jubileumsutstillingen «Skjebneåret 1814. Fire dokumenter som formet Norge», hvor det er lagt særlig vekt på 1814 og Grunnloven.

Omvisninger for skoleklasser og andre grupper 2013/2014:
16 327 deltakere.

Lørdagsomvisninger 2013/2014:
93 grupper med ca. 2790 deltakere.

Sommeromvisninger 2014:
75 grupper med ca. 2250 deltakere.

KUNSTVANDRINGER

Stortinget har en kunstsamling på omtrent 800 objekter. Høydepunkter fra samlingen vises frem under de åpne kunstomvisningene første mandag i måneden fra oktober til juni. De øvrige mandagene er reservert for gruppebestilling.

Kunstomvisninger 2013/2014:
25 grupper, 416 deltakere.

MiniTinget

MiniTinget er et interaktivt rollespill for videregående skole hvor elevene trer inn i rollen som stortingsrepresentanter.

De blir delt inn i fire fiktive partier og jobber med saker fra forslag til vedtak. Elevene lærer saksgangen i Stortinget og får selv erfare hvordan de som aktive medborgere kan være med på å påvirke og sette den politiske dagsordenen.

I 2013/2014 ble det holdt 221 spill med til sammen 5913 deltakere.

Oslo kulturnatt

For tiende gang åpnet Stortinget dørene for publikum under Oslo kulturnatt, 12. september 2014.

De besøkende fikk vandre i trappehallen, historisk sal, vandrehallen, stortingssalen, lagtingssalen og Eidsvollsgalleriet. Stortingets omvisere og ansatte fra stortingsarkivet var tilgjengelige for spørsmål og utdyping. For 120 heldige ble kvelden ekstra spesiell da de sikret seg gratisbilletter til Oslo-Filharmoniens flotte konsert i lagtingssalen.

Antall besøkende: 1038 personer.

Kurs i stortingskunnskap for lærere

To ganger i året arrangerer Stortinget kurs i stortingskunnskap for samfunnsfag- og historielærere.

I 2013–2014 hadde kursene stor pågang av deltakere og profilerte foredragsholdere som Jonas Gahr Støre, Martin Kolberg, Olemic Thommessen og Jørgen Kosmo. Foredragsholderne presenterte Stortingets oppgaver og samfunnsrolle. Avslutningsvis var det paneldebatt med medlemmer fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen. Til sammen deltok omtrent 120 lærere fra hele landet på kursene.

«2050 – Valget er ditt»

Ungdomsskoleelever gjør i «2050 – Valget er ditt» sine egne prioriteringer for hva som er viktig for landet vårt i fremtiden.

Elevene jobber i partier og lager sine egne partiprogram. På denne måten får de en innføring i politisk og demokratisk tankegang. De må ta valg og prioritere samt forsvare sine verdier i en valgkamp. Det hele avsluttes med valg. Spillet kombineres med en omvisning i stortingsalen.

I 2013/2014 ble det holdt 107 spill med til sammen 2664 deltakere.

«2014 – Valget er ditt»

1. september 2014 ble jubileumsversjonen av «2050 – Valget er ditt» lansert.

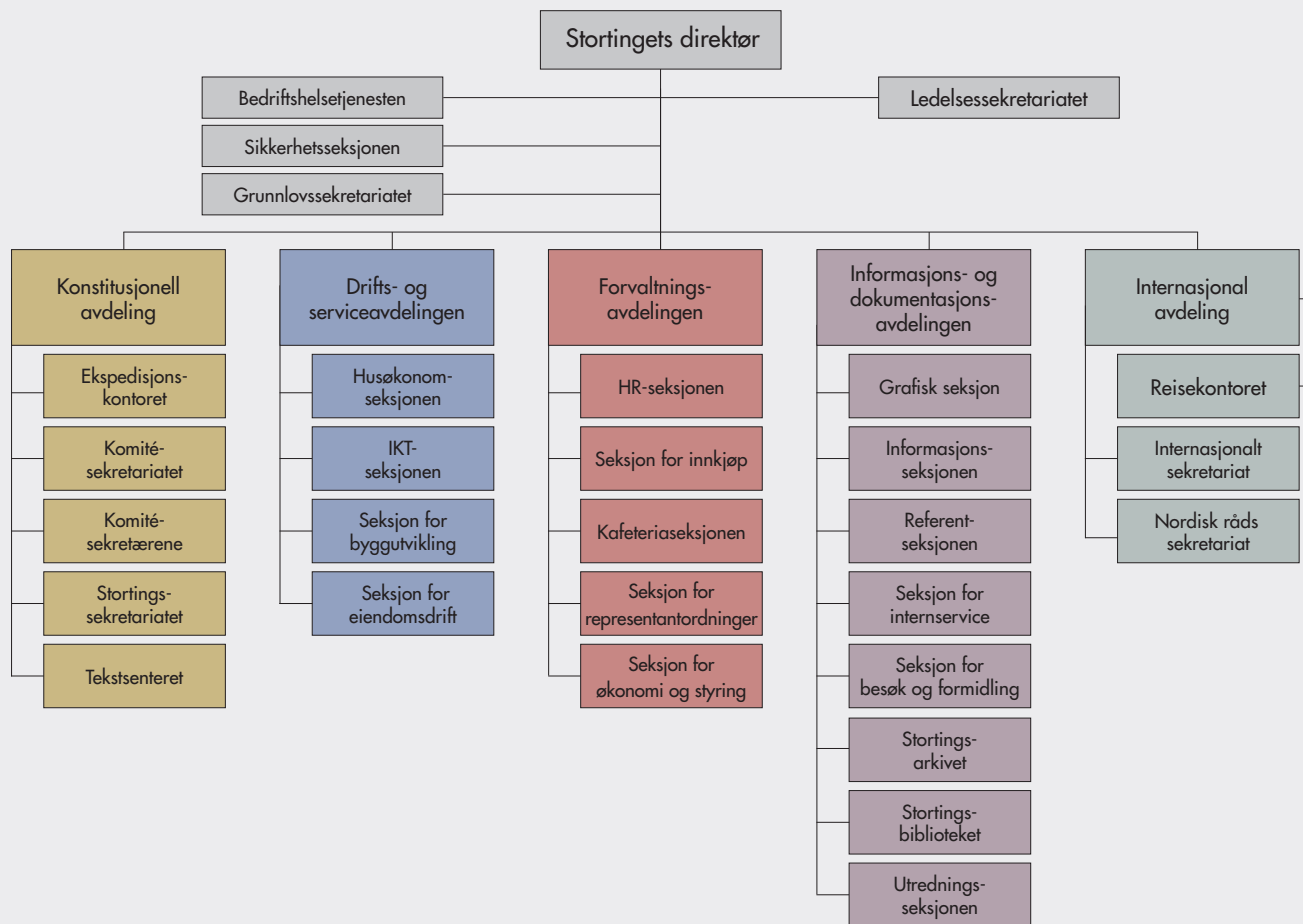
I «2014 – Valget er ditt» prioriterer ungdomsskoleelever mellom viktige konstitusjonelle og politiske kategorier, og lager på denne måten sin egen grunnlov. Grunnlovene skal presenteres og diskuteres og elevene får gjøre seg opp en mening om hvilken grunnlov de mener er den beste. Spillet kombineres med en omvisning i jubileumsutstillingen.

I perioden 1. september–30. september 2014 ble det holdt seks spill med til sammen 128 deltakere.

Reisetilskudd

Skoleklasser som skal besøke Stortingets interaktive rollespill kan søke om økonomisk støtte.

Reisetilskuddet er beregnet på klasser med lang reisevei og hvor mye støtte som gis varierer utfra hvor lang reisevei klassen har. For kalenderårene 2013 og 2014 bevilget Stortinget henholdsvis 2 millioner og 2,5 millioner kroner til reisetilskudd. I stortingssesjonen 2013/2014 fikk 61 klasser reisetilskudd.

Stortingets administrasjon per september 2014

Utover de 169 representantene har 465 personer sitt daglige arbeid på Stortinget. I tillegg kommer de som er tilsatte av de politiske partiene og arbeider i partigruppene.

Stortingets administrative leder er stortingsdirektøren, Ida Børresen. Her hilser hun på H.M. Kong Harald når han ankommer Stortingets høytidelige åpning i 2013.

(Foto: Stortinget/Terje Heiestad)

© Stortingets administrasjon
Informasjonsseksjonen
Oslo 2015

ISBN 978-82-8196-101-2
Bokmål

Illustrasjoner: Stortinget der ikke annet er oppgitt

Layout og produksjon: BK.no, Sandefjord.

Stortinget

Stortingets administrasjon

Karl Johans gate 22, 0026 Oslo

Telefon sentralbord: 23 31 30 50

Stortingets informasjonstjeneste

Telefon: 23 31 33 33 – info@stortinget.no

www.stortinget.no